

Els diagnòstics de càncer cauen un 12% el 2020 a Catalunya per la pandèmia

El cap del Servei d'Oncologia de Vall d'Hebron explica que s'han reorganitzat per mantenir els tractaments i la recerca

Una sanitària desinfecta un mamògraf abans d'utilitzar-lo de nou per al cribratge o programa de detecció precoç del càncer de mama | ACN

El 2020 es van diagnosticar a Catalunya un 12% menys de casos de càncer respecte al 2019, indica el cap del Servei d'Oncologia Mèdica de Vall d'Hebron i director del Vall d'Hebron Institut d'Oncologia (VHIO), el doctor Josep Taberner. En la primera onada, quan els centres es van convertir pràcticament en monogràfics de la Covid-19, els diagnòstics van caure un 38%.

"Els diagnòstics nous és el que més ens preocupa. Els pacients diagnosticats, els tenim en el radar i ens hem reorganitzat per atendre'ls", explica. També han mantingut la recerca, amb esforços com obrir els laboratoris de nit, però adverteix: "És com un transatlàntic: és difícil parar-lo, però quan s'atura, costa d'engegar".

Els diagnòstics de càncer van caure durant la primera onada de la pandèmia. Des d'aleshores, els centres sanitaris i Salut han fet esforços per preservar l'activitat tot i la cCvid-19 i per recuperar la que no van poder fer, tot i que els el nombre de diagnòstics ha estat un 10,5% inferior i, en el global de l'any, un 12%.

En una entrevista a l'ACN pel Dia Mundial del Càncer, el doctor Taberero adverteix que la reducció en els diagnòstics respecte a altres anys es podria allargar el 2021 depenent de la situació de la Covid-19 i el seu impacte en el sistema sanitari: "Els casos que no es van detectar el 2020 sortiran aquest any. Potser una mica més avançats i si podem treballar. Si no podem treballar, perquè el sistema es torna a col·lapsar, ens tornarem a trobar en la mateixa situació".

El cap del Servei d'Oncologia de Vall d'Hebron assenyala que el mateix que ha passat amb el càncer, ha passat amb altres malalties, com les psiquiàtriques, i així ho alertaven professionals sanitaris en una carta conjunta davant de la tercera onada. "No és que les malalties hagin desaparegut, sinó que no s'estan diagnosticant", alerta Taberero, que afegeix que aquest infradiagnòstic d'altres malalties també es produeix en altres països.

El prestigiós oncòleg explica que darrere la disminució dels diagnòstics hi ha la limitació de recursos del sistema sanitari: "Per molt que anem obrint nous dispositius, els recursos sanitaris són finits i els professionals, també, no n'hi ha més". "No es tracta només de més llits. També calen més TAC, més endoscòpies, més de tot. Si fas un TAC per diagnosticar complicacions de la covid-19, no en pots fer per diagnosticar càncers de pulmó. Has d'hipertrofiar recursos, mentre que la composició d'un hospital es basa en al proporció. Si magnifiques una àrea, la resta queden disminuïdes", exposa.

El doctor Taberero assenyala que la població també ha tingut por d'anar als centres sanitaris, sobretot a l'inici de la pandèmia, i recorda la importància de consultar davant d'una sospita: "S'ha de consultar l'atenció primària davant un símptoma nou, com un dolor, pèrdues de sang o una tos que no se'n va. Amb tot el que està passant, la població ha pogut minimitzar una mica aquests símptomes".

L'oncòleg assenyala que aquesta situació fa que estiguin diagnosticant alguns casos de càncer més avançats. A més, en la primera onada, es van haver d'aturar els programes de cribratge perquè, amb uns hospitals pràcticament monogràfics de Covid-19, no es podien fer colonoscòpies ni mamografies.

L'objectiu principal dels programes de cribratge és detectar la malaltia en els estadis més inicials i això permet en general un molt millor pronòstic. Els més estesos són els de càncer de mama i el de còlon. Aquest, el de còlon, a més de detectar de forma precoç la malaltia, també permet prevenir-la, ja que es poden extirpar els pòlips, que són lesions premalignes, recorda sempre el doctor Taberero.

Salut i els centres sanitaris estan fent esforços per recuperar els retards acumulats en aquests cribratges. Tot i que alguns estudis apunten que en els cribratges hi ha una mica de marge per evitar pitjors pronòstics, Taberero indica que el que volen és "diagnosticar com abans millor".

Reorganització per mantenir visites i tractaments

Malgrat tot això, els hospitals han pogut mantenir en general les visites, les proves de seguiment i els tractaments als pacients amb càncer, excepte en les dues o tres primeres setmanes de la pandèmia, quan algunes teràpies es van demorar. "Els pacients diagnosticats els tenim en agenda i ja ens hem espavilat per canviar circuits o planificar més activitat nocturna", explica.

Els pacients també s'han adaptat a tota la situació. "La gran majoria de pacients han entès els canvis. Per exemple, que en lloc d'ajuntar l'analítica, la visita i el tractament el mateix dia, com solíem fer, ha calgut que vinguessin tres dies diferents per evitar aglomeracions a les sales d'espera".

"El malalt de càncer té molt coratge. Ja té una malaltia dura al damunt i això fa que tingui una resiliència molt forta", recalca.

Recerca: més pacients en assaigs clínics i més publicacions

El doctor Tabernero explica que el volum de recerca s'ha pogut mantenir al VHIO, un dels centres oncològics de referència a Europa, tal com mostren una sèrie de paràmetres, com el nombre de publicacions, que el 2020 han estat més que el 2019, i el nombre de pacients tractats en estudis clínics.

De fet, la Unitat d'Investigació de Teràpia Molecular del Càncer (UITM) del VHIO va assolir el 2020 una xifra rècord amb 1.262 pacients en 256 assaigs clínics. Això suposa 140 pacients més tractats pel que fa a l'any anterior. Els assaigs clínics són per a alguns pacients l'oportunitat de trobar noves teràpies.

El director del VHIO destaca la capacitat per adaptar-se dels centres de recerca. Tot i que els laboratoris es van haver de tancar durant unes setmanes, de seguida que van poder, els van reobrir amb canvis organitzatius sobretot per complir les mesures de la Covid-19, com adequació dels espais de treball i un torn de nit.

El doctor Tabernero assenyala que de moment no han notat un impacte de la pandèmia en la recerca, però avisa que sí que hi podria ser en el futur: "Si els fons competitiu destinen menys recursos per dedicar-los a les malalties infeccioses, tindrà un impacte. Si la indústria es focalitza en les noves vacunes, també. Tot té un impacte. Miris on miris, els recursos són finits".

[plantillacoronavirus]